

UZASADNIENIE

Wnioskodawca, M. C. (1), wniósł o zobowiązanie uczestniczki postępowania M. C. (2) do opuszczenia mieszkania, położonego przy ul. (...) w O.. Jako podstawę prawną żądania wskazał przepis art. 11a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015, poz. 1390 ze zm.).

W uzasadnieniu podał, że uczestniczka od trzech lat regularnie nadużywa alkoholu, który wpływa na jej zachowanie do tego stopnia, że przestaje ona panować nad swoimi emocjami i postępowaniem. Awantury, agresywne zachowanie uczestniczki wobec wnioskodawcy i małoletniego dziecka stron oraz interwencje Policji stały się normą. Uczestniczka znęca się nad wnioskodawcą w sposób fizyczny, upokarza go, wyszydza i znieważa. Zadaje wnioskodawcy cierpienia moralne i ból fizyczny.

Uczestniczka, M. C. (2), wniosła o odrzucenie wniosku na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., bowiem o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku.

Wskazała ona, że wnioskodawca w dniu 20 grudnia 2019 r. złożył w Sądzie Okręgowym w Olsztynie pozew o rozwód, w którym m.in. zawarł wniosek o jej eksmisję z przedmiotowego lokalu, powołując się na te same okoliczności, które podnosi w niniejszym postępowaniu. Treść pozwu o rozwód nie pozostawia, zdaniem uczestniczki, wątpliwości, że wnioskodawca również w sprawie o rozwód konieczność orzeczenia nakazu opuszczenia przez nią wywodzi z tożsamyh faktów i przytacza te same przesłanki. Zatem oba żądania i ich podstawy faktyczne są te same.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., sąd odrzuci pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona.

Odmowa rozstrzygnięcia sprawy przez sąd na powołanej wyżej podstawie może nastąpić tylko przy spełnieniu określonych przesłanek. Instytucja odrzucenia pozwu zamyka bowiem możliwość przedstawienia sądowi powszechnemu swojego roszczenia w celu uzyskania ochrony sądowej. Ponieważ musi ona uwzględniać prawo obywatela do sądu, jej stosowanie wymaga wykładni zawężającej.

Przyjmuje się, że tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi tylko wówczas, gdy identyczne są nie tylko przedmiot, ale i podstawa sporu (postanowienie SN z dnia 09 czerwca 1971 r., II CZ 59/71, OSNCP 1971, nr 12, poz. 226). W uzasadnieniu wyroku z dnia 14 grudnia 1963 r., II PR 274/62, Sąd Najwyższy stwierdził, że o tym, czy w nowym procesie chodzi o tę samą, czy też o inną podstawę faktyczną sporu, decyduje stan faktyczny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim procesie, a nie to, czy powód zgłosił istniejące i istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty. Pojęcie „podstawa sporu” nie może być identyfikowane z podstawą faktyczną rozstrzygnięcia, która jest wynikiem dokonanych - w toku postępowania - ustaleń faktycznych, obejmujących fakty, czy ich zespoły, subsumowane pod odpowiednią normę prawną.

W doktrynie istnieją różne podejścia do „podstawy sporu”. Prezentowane są poglądy, zgodnie z którymi sąd w swym rozstrzygnięciu musi uwzględnić stanowisko strony pozwanej oraz stwierdzić, na czym spór polega. Termin więc „podstawa sporu” nie może być identyfikowany z terminem „podstawa powództwa”, gdyż ten nie obejmuje stanowiska strony pozwanej, ani też z terminem „podstawa faktyczna i prawna orzeczenia sądowego”, ponieważ podstawy te wyrażają jedynie motywy takiego, a nie innego rozstrzygnięcia. Podstawa faktyczna i prawna orzeczenia w tym ujęciu stanowi zatem szersze pojęcie od podstawy sporu.

Natomiast W. S. (Glosa do uchwały SN z dnia 30 maja 1966 r., III PZP 15/66, OSPiKA 1967, z. 5, poz. 112) podstawę sporu określił jako zespół okoliczności faktycznych, które charakteryzują stosunek prawny pomiędzy stronami i z których powód wywodzi swe roszczenie w stosunku do pozwanego. Chodzi wyłącznie o te fakty, jak dowodzi W. B.

(Glosa do postanowienia SN z dnia 22 kwietnia 1967 r., I CR 570/66, OSPiKA 1968, z. 7-8, poz. 158), które według hipotezy danej normy prawnej uzasadniają zastosowanie jej dyspozycji. Dla tożsamości roszczenia, zdaniem glosatora, trzeba tożsamości podstawy faktycznej i prawnej, czyli normy prawnej roszczenie to kształtującej. W przeciwnym razie istnieje wielość roszczeń zależna od wielości tych norm.

W innych wypowiedziach w literaturze przedmiotu (glosa J. Mokrego do uchwały SN z dnia 05 grudnia 1991 r., III CZP 110/91, OSP 1993, z. 1, poz. 3) identyczności roszczenia nie ogranicza się do sytuacji, w której okoliczności faktyczne uzasadniające te żądania i tworzące podstawy sporu są tożsame. Przyjmuje się, że sformułowanie „o to samo roszczenie” należy rozumieć szerzej, a mianowicie jako stan, obejmujący nie tylko roszczenia (materialne), ale każde to samo żądanie, bez względu na jego przedmiot, a odnosić się to ma właśnie do „nie roszczeniowych” żądań o ustalenie oraz wielu powodztw o ukształtowanie. Wyjątkowo identyczność przedmiotową upatruje się również w sytuacji, gdy obydwie żądania pozwów wprawdzie nie są identyczne, są jednak oparte na tej samej podstawie i zmierzają do tego samego celu, z tym iż główny skutek prawny, wywołany nowym pozwem, jest logicznym przeciwieństwem skutku prawnego, ustalonego w poprzednim wyroku.

Podstawą prawną wniosku w niniejszej sprawie jest przepis art. 11a. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015, poz. 1390 ze zm.). Stanowi on, że jeżeli członek rodziny wspólnie zajmujący mieszkanie, swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, osoba dotknięta przemocą może żądać, aby sąd zobowiązał go do opuszczenia mieszkania (ust. 1). Sąd rozpoznaje sprawę w trybie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.) o postępowaniu nieprocesowym. Postanowienie zapada po przeprowadzeniu rozprawy, która powinna odbyć się w terminie jednego miesiąca od dnia wpływu wniosku. Staje się ono wykonalne z chwilą ogłoszenia i może być zmienione lub uchylone w razie zmiany okoliczności (ust. 2). Do wykonania obowiązku orzeczonego na podstawie ust. 1 stosuje się odpowiednio przepisy o egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu służącego zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika (ust. 3).

Powołana regulacja umożliwia sądom w postępowaniu cywilnym zobowiązanie osoby, stosującej przemoc w rodzinie, do opuszczenia mieszkania. Chodzi o odseparowanie sprawcy przemocy w rodzinie od ofiar tej przemocy. Zatem celem jest izolacja sprawcy przemocy w rodzinie od ofiary, konieczna dla zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony ofierze, gdy ofiara i sprawca wspólnie mieszkają.

Postanowienie, wydane w trybie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, staje się wykonalne z chwilą ogłoszenia i może być zmienione lub uchylone w razie zmiany okoliczności. Celem regulacji jest zdecydowanie uprościć i przyspieszyć wykonanie orzeczonego przez sąd obowiązku opuszczenia lokalu przez sprawcę przemocy w rodzinie.

Cel ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i charakter zapadłego orzeczenia każą uznać, że zobowiązanie do opuszczenia mieszkania nie jest eksmisją. Stanowi jedynie czasowe ograniczenie korzystania z lokalu. Nakaz bowiem ma charakter czasowy, w razie bowiem zmiany okoliczności może być zmieniony lub uchylony. Przepis nie wskazuje na maksymalny czas trwania orzeczonego zobowiązania. (vide: Sylwia Spurek, Komentarz do art. 11(a) ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Lex)

W związku z tym Sąd uznał, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., wobec czego na podstawie powołanego art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono, jak w postanowieniu.

SSR Agnieszka Brzoskowska